

OBWIESZCZENIE

WZGŁEDEM

PRZYTRZYMANIA Y ŚCIGANIA

DEZERTEROW.

*15. July 1785. publiz
wano*

DE DATO W BERLINIE, D. 8. STYCZNIA, ROKU 1785.

in Diem die longch. Quartel. 1804

w Białymstoku,

w Drukarni Jana Jakuba Daniela Kantera, Jego Królewskiej Mości
Pruss Nadwornego Drukarza.

Publicatum 29 Jun. 1706.

225238 IV

My Fryderik Wilhelm z Bozey Łaski Krol Pruski etc. Wiadomo czyniemy Łaskawie wszystkim Naszym iakiego bądź Stanu lub Kondycyi Wazalom y Poddanym, iż lubo przez Obwieszczenia y Regulamenta die 29go Stycznia 1723, 3go Stycznia 1724, 5go Sierpnia 1726, y 4go Pazdziernika 1749 wydane iaz ustanowiono zostało, iak rządzić się trzeba względem Przytrymania y Doscigania Zbiegow, tudziez względem dania do złapania takowych Dezerterow potrzebnych koni y Bonifikacyi w tey mierze Podroznego, rownie y zapłacic się mającey nadgrody za Prystawienie zbiegow, iednak że takowe Postanowienia nie tylko tu y owdzie zaniedbane, ale tez y w tym odmienione zostały, iż S. P. Najłasnieszy Krol Fryderyk drugi Nasz Pan Wuy od Roku 1763 Werbunek niektórych Regimentow swoim Kosztem uskutecznił, tudziez Bonifikacyi Oplat od noclegow Rekrutow z Rzeszy Niemnieckiey branych, potrzebnych w tey okolicznosci Podwod, koni do dopędzenia Zbiegow iako tez Nadgrody od zatrzymania onych z Kassy Krolewskiej zastąpił.

Gdy zaś teraz Regimentom zostawiony jest własny Werbunek, y ztąd przez się wypada, iż po między innemi Ustawami w tey mierze urzadzonymi, zwzwyż wyrazona Bonifikacya od Regimentow tak iak dawniey dostarczona byla, a osobliwie ieszcze Obwieszczenie względem Przytrymania y scigania Zbiegow dnia 4go Padziernika 1749 wydany w Swoiey mocy i Waznosc i jak dawniey tak y teraz potwierdzone, a podlug od tego czasu przypadlych okolicznosci obszerniey ułożone y ustanowione zostało, zatym ninieysze czyniemy Postanowienie y Rozkazujemy.

I.

Azeby zaden Zolnierz, bądź Unteroficier, Grenadier, Muszkietier, Fizilier, Artyllerczysta, Paytar, Dragon lub Husar ani do Miast

ani po wsiach lub pobocznych drogach bez Paszportu ważnego drukowanego y Pieczęcią Regimentu lub Batalionu y Podpisem Officiera Swego stwierdzonego puszczonego nie był, y owsem powinni być natych miast aresztowani podobni względem dezercyi podeyrzeni y Paszportami ważnemi nie opatrzeni Żołnierze, iako y ci, którzy by stosownie do Patentow d. d. 2go Sierpnia 1722 y 15go Wrzesnia 1730 publikowanych, przy przejeżdżaniu Miast przez Garnizony, Miasteczku, wsiow Zwierzchnosci, Szlachcicowi, Possessorowi, Xiędzu, Zakrystyanowi, Szoltysowi lub innym ludziom wymagającym od nich Paszportu okazać nie mogli, albo też żeby ich Paszporta za nie ważne uznane być miały. Takowe tedy Podeyrzane ludzie do poblížszego Regimentu lub Garnizonu, ztąd zaś daley do Regimentu do ktorego Zbieg należy, który to Regiment Koszt wyexpensowany zwroci, transportowani bydz powinni.

2.

Miałby iednak odbierający Paszport nie potrafić go czytać lub też o wazności onego wątpić, wtedy Unteroficier lub Żołnierz obowiązani bez sprzeciwienia się do poblížszej Wsi poysć, ażeby Paszport od Soltysa, Zwierzchnosci wieyskiej, Bakalarza lub od kogo bądź umiejętnego mogl być rewidowany, przyczym iednak nikt nadto zatrzymanym zostać nie powinien.

3.

Unteroficier lub żołnierz sprzeciwiający się pokazania Paszportu lub udania się do Soltysa etc. bez Excepcyi iako Zbieg uważanym do poblížszego zaś Garnizonu odesłanym zostanie.

4.

Regimenta zatym obowiązane są wszystkim na Urlob wysłanym lub Kommenderowanym wyraźne y stwierdzone dawać Paszporta drukowane, y im surowo nakazać, ażeby ci żołnierze one należycie Konserwuiąc zawsze przy sobie mieli, y one kozdym w zwyż wyrażonym osobom pod Karą Woyskową bez sprzeciwienia się sposobem przepisany okazać, ażeby Podeyrzeniu Dezercyi nie podpadali.

5.

Unterofficer lub żołnierz Paszporta nie mający, żeby się miał bronić w zatrzymaniu, albo też iezeliby ich więcej było, tak dalece, że Pilnujący nie wazyli się tych osob przytrzymać, na ten czas Pilnujący na tych miast do pierwszej wsi biec musi y tyle ządać pomocy ile mu do Przytrzymania takowych żołnierzy potrzeba, z tąż Pomocą, powinien iak naysprędzey Soldatow scigać y postrzegły onych, zawołać aby staneli żeby zaś słuchać nie chcieli, a scigający nie dosyć mocnymi być się czuli gwałtu używać, w tedy ieden z scigających do bliskiej wsi leć obowiązan y Hałas narobić, reszta zaś w dopędzeniu przestać nie powinna.

Zołnierz kiedy od Regimentu lub Batalionu dezertował, y to od scigającego Officira, Unterofficera, Huzara lub też przez list gończy albo bicie z Armat, tak po wsiach iako y po miastach ogłoszono zostało, y rozruch się czyni w tedy mieszczenie y Włość natych miast na koń wsia-
dać, gwałt we Dzwon Kwadrans uderzyć, drogi obsadzić, Dezertera
wyszukać, tudzież bez zwłoki od Wsi do Wsi o Dezercyi daley po
Posterunkach y Manowcach przez umyslnego dać muszą Wiadomość,
ktory to umyslny wtey mierze naykrotsze brąc powinien drogi

Ażeby w Czasie Dezercyi Dzwonienie, od zwykłego Dzwonienia
przeznane być mogła, za tym nie zwyczajnym Sposobem dzwonić
potrzeba, lecz Kwadranc cały w Dzwon z iedney Strony Sercem być
należy.

Drogi przez mocne Mężczyżny a nie przez kobiety lub dzieci obsa-
dzone być powinny, a wielkie wsie, mniejszym w czasie potrzeby po-
móc dać są obowiązane.

Wszelkie Statki na Rzekach będące ieżeli takiego gatunku są, iż
ieden Dezertter Sam wnich przewiesić się może, co wieczor kłótką
zamknięte być muszą, lub też na ten Brzeg Rzeki wyciągane, zkąd
Dezertter nie iest Spodziewany.

Kordon, przez cały Czas każdemu miejscu wyznaczony obsa-
dzoń y od Warty dobrze dopilnowany być powinien ażeby dezertter
nie przeszedł, dla czego nie tylko w Mondurach będących żołnierzy
bez Excepcyi ale też y wszystkie inne Osoby przytrzymać potrzeba
wytlumacznia się, czy nie są Dezertorowie.]

Podług Patentow dnia 1go Grudnia 1727, 28 Stycznia 1738 a w
Fryzyi Wschodney dnia 22 Juny 1751 y 17go wrzesnia 1768 wydanych
wszystkim Officerom y Unterofficerom, do scigania Dezertterow
wyznaczonym y do Rewyzyi Posterunkow Kommenderowanym, ieżeli
Unterofficierowie Swiadeństwem od Regimentow okazują iż istotnie
Kommenderowani są y Konie do scigania ządać mogą, za poprzedza-
jącym Opłaceniem Podrożnego, w miastach po 12 groszy y po wsiach
bądź Krolowskich Mieyskich lub ziemskich po 3 groszy. w Fryzyi
Wschodney zaś we wsiach po 6 dobrych groszy za każdego Konia
chłopskiego na mile, tak Officerowi iako y Unterofficerowi scigającemu
danego iako y chłopowi razem z nimi iadącemu, chcąc uniknąć nie za-
wodney Kary bez sprzeciwienia się iak nayprędzey przystawione y
dane być muszą konie.

Jeżeliby od Officerow lub Unterofficerow wysłanych konie na śmierć zpedzone lub też zniszczone zostały na ten czas one Właścicielowi bez najmniejszej Trudności podług słusznej Taxy zapłacone być powinny, y Kommendant Regimentu lub Batalionu do ktorego Dezerter należy, otym azeby się stało, iak nayprędzey powinien czynić urządzenie.

Scigający Officer lub Unterofficer jeżeli by wprzytrzymaniu lub Dopilnowaniu dezterow, do czego Landrathowie, Magistraty y iaka bądź Zwierzchność Poddanych od czasu do czasu ostro przytrzymać obowiązani, y Sami się przytym nie okazać Opieszalemi y owszem zato odpowiadać powinni, iakie miał dostrzec opieszałość, w owczas takowa niedbałość od Regimentu do Zwierzchności należytey doniesioną być musi, aby takowe Urządzenie do tego zamiaru stosowne uczynić y niedbalech do odpowiedzi a podług okoliczności do Kary pociągać mogła.

Jeżeli Mieszczanin lub Chłop Dezterera znajdzie y złapie, powinni wtedy z wywieszonemi Chustami na Wieżach Koscielnych albo też przez Umyslnego Wsiom innym Kordonu Posterunkowego natym miast ogłosić, żeby wystawione posterunki odluzować się mogli, za co im przystawiwszy Dezterera do poblizszego Garnizonu z Kasy Akcyzyney, gdzie dezterter oddany będzie, za piechotnego Kirassiera lub Dragona 12 Talerow za Huzara zaś, Artyllerzystę, Fuzieliera, Strzelca, albo tez Garnizonowego 6 Talerow w Nadgrode dano będzie, ktore te Pieniądze Regimentowi potym od Kasy Naszey Generalney Wojskowej odtrącone być powinny.

Takowa Nadgroda za Kożdego płacić się będzie Zołnierza oddalającego się z Garniszonu bez Paszportu, nie uważając czy chciał lub niechciał dezterterować y czy Alarm dla doscignienia go uczyniono lub nie.

W Przypadku gdyby Szlachta, Administrator, Mieszczanin lub Chłopi nie natych miast ile możności wszystko czynić zechcecli aby Dezterter aresztowany był, albo co więcey gdyby im zarzucono zostało iakoby bądź iakim Sposobem Dezterterowi Pomoc do ucieczki dawali, lub tez ze przed się wzięta Dezercya wiadoma była, y oną zataili zatym.

- a) Wszyszy generalnie, ktorzy przed Dezercyą iakiego - kolwiek Zołnierza choć najmniejszą wiadomość albo przez się samych albo tez przez innych mają, y na tych miast Regimentom lub Kompaniom

do

do których owi Wiarołamcy należą, bez najmniejszej zwłoki Informacyą o tym nie dawali, za poprzedzającą Indagacyą podług Okoliczności Surowey Karze cielesney, albo Festunkowey podpadną, żadney nie przymuiąc Exkuzy od taiącego wspomnionego przed sięwzięcia, czy też Dezerter złapanym został, zapewnia się zaś kózdego iż Denuncyacya przez Garnizon odkrytą nie będzie.

b) Jeżeliby Szlachcié lub inna iaka Zwierzchność sądowa albo Administrator nie dopełnił swych wtey mierze obowiązkow, wtedy ci 15 Dukatami ukarani będą. Ztey Kary pieniężney Regimentowi lub Batalionowi któryby Nadgrode za złapanego Dezertera zapłacić musiał y inne wtym Obwieszczeniu ustanowione Expensa uspokoić powinien, Osm Czerw: Złotych, zaś Kassie Inwalidow 7 Cz: Złt: należyć będą, od innych niniejszych w podobnych okolicznościach przypadających Kar, pieniężnych wnida dwie trzeciey części do Regimentowey, lub Batalionowey a trzecia Część do Kassa y Inwalidow.

c) Jeżeli Miasto albo Włość wtym co zaniedba, wtedy ci mieszkańcy, którzy osobliwemi w podobnym Niedbalstwie okazali się winowaycami, za poprzedzającą Indagacyą y dowiedzionym niedopilnowaniem na miesiąc ieden do Robot Festunkowych pociągani będą.

d) Ten zaś który Dezerterowi umyślnie y istotnie w ucieczkę pomaga, równie iak takowy Karany będzie, a zatym kiedy ten podług Praw Woyskowych Smiercią Ukarany być by musiał wypomagaiający nie zawodnie powieszonym zostanie. Jeżeli by iednak Dezercya pomimo pomocy do zadnego skutku nie przysła, y Dezerter nazad swchytany był, wten czas wypomagaiający surowey cielesney lub Festunkowey Karze podpadnie. Toż samo Rozumi się jeżeli Dezerter pomocą uciekaiący y potym złapany podług Praw woyskowych nie na karę Smierci lecz tylko na mnieyszą zasłużył.

17.

Ażebyśmy nakoniee ściśle Dopełnienie Obwieszczenia niniejszego Sposobem nie chybnego napomnienia wszelkich wtey mierze sprzeciwiających się Czynności, zapobiegając wszystkim tu y owdzie bywszym zawadom, na przyszłość zabezpieczyli, tudzież żeby Každy też Naszych Officialistow wiedział za co przy dowiedzionych opieszałościach do odpowiedzi pociągany jest, zatym ustanowimy, ażeby obwiniony wspólniey wiadomości, pomagania Dyrekcyi y ucieczki Dezertera do Sądu, Sprawiedliwości oddany był y Regencya Nasza za to odpowiadać obowiązana iż Sprawiedliwość słuszną, utrzymać y obowieszczenie niniejsze, a osobliwie Paragr. 16, do Exekucyi przyprowadzone będzie. Zachowuiemy także dawne Nasze Ustawy, iżby w takowych Przypadkach Akta razem z Dekretem przed Publikacyą onegoż do Naszego Nawiższego Departamentu Sprawiedliwości podesłano.

odesłane były. Jezeli zaś idzie o opieszałość względem Zbiegów y dopełnienie przepisanych wtym Patencie urzędzeń dla doscignienia onych, w tedy Indagacya y wyznaczenie kary zasłużoney iedynie do Woienno Ekonomiczney Kamery Naszey należy ktora nam będzie w odpowiedzi, ieżeliby się temu Edyktowi zadosyć się stać niemiało. Woyskowość wtedy tylko przystąpić może y rzecz czyli sprawę przez to dostąpienie odmienia się iudicio mixto, ieżeli nad Oskarżonemi lub Wspólnikami występku od Woyskowych y Cywilnych Osob Indagacya wyprowadzona być musi, gdy w Kozdych Przypadkach osoby cywilne iedynie tylko od Zwierzności cywilney sążzone być mają, a to Stossownie do różnych urzędzeń naszych ktory takze depelnione mieć chcemy.

18.

Rozkazuiemy Regencyom, Woienno-Ekonomicznym Kamerom Naszym, tudziesz Wszystkim Zwierznościom tak po wsiach iako y w Miastach takowe uczynić urządzenie ażeby ninieysze Obwieszczenie nalezycie ogłoszone, y przy zwyczajnych Mieyscach, osobliwie zaś przy Ratuszach Austeryach Karczmach y innych Publicznych Domach przybite było, mianowicie wszystkim Oficyalistom Akcyzynnym, Celnym, Policyinym, Lesnicym, Drew Rąbaczom, Smolarzom, Węglarzom y Hutom a wszędzie Kózdemu do Wiadomości doszło ażeby, nikt kto bądź Niewiadomością exkuzować się nie mógł.

Dla czego tez takowe Obwieszczenie po wszystkich Kosciolach z Ambon publicznie czytane, y rownie w Kwartal w Gazetach Drukowane być powinno Na co dla lepszey wiary My się ręką własną Naszą Krolewską przy wycesnieniu Pieczęcy Naszey Krolewskiej podpisuiemy.

Dań w Berlinie dnia 8 Stycznia, Roku 1788.

Fryderyk-Wilhelm.

v. Blumenthal, v. Carmer, v. Gaudi, v. Heynitz, v. Werder,
v. Rohdich, v. Arnim, v. Mauschwitz, v. Schulenburg,
v. Schulenburg.

26 Januar 1806.
był to publickowany przez
H. Klinge Deputata

26. 9. 1803. do Publiczności
był zamontowany Ludowik Ogłoso-
wa 1804 przez A. T. J. 6. Januar 1806
i 28. lutego